

מהחתונה הגדולה - בחזרה למלחמת הקודש

לפנינו אגרת נוספת מתוך כרך טז של "אגרות קודש" כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, שיצא לאור בימים אלה ● אגרת זו הופנתה בסוף חורף תרפ"ט להרה"ג אליהו אהרן מילקאווסקי, חבר בוועד הרבנים של רוסיא שבראשות הרבי הריי"צ ● באותה תקופה עלה הרב מילקאווסקי לאה"ק, וכחבר בוועד הרבנים שלח אליו הרבי הריי"צ מכתבים רבים בקשר לפעילותו לטובת יהדות רוסיא, ועוררו להמשיך לעסוק בפעילות זו ● באגרת זו מתגלים הקשיים הרבים שהערימו בפני רבינו לא רק חברי היבסקציה, אלא גם שומרי תורה שהקנאה והשנאה העבירה אותם על דעתם וניסו בכל כוחם להפריע לעבודתו הק' ● האגרת המסקרת את העבודה במהלך חדשי חורף תרפ"ט, חושפת את השפעתו הכבירה של הרבי הריי"צ וקשריו עם גדולי הרבנים והעסקנים

טייטלבוים שי', הד"ר [יוסף] ראזין, הד"ר [ברנרד] כהן יחיו, אשר בסוף [חודש] סעפט' יודיעו דבר ברור דבר אקטיאבר והלאה [...] לשנת תרפ"ח ההוה ומקוים המה אשר גם אם לא יוסיפו אבל לא יגרע מהקודם מאומה.

בא ר"ח מ"ח ואין ידיעה, עבר אקטיאבר ומענה אין, והוכרחנו בפה להשיג הלוואות ולשלוח לשם, בא כסלו ומענה מהרה"ג טייטלבוים שי' אין, כשבועים הייתי טרוד בשמחתי, שמחת נשואי בתי ת', ובין כך באו צעקת סובלי רעב ומחסור, והותחל סדר הרדיפות ר"ל בשם ביתר שאת, ואנחנו לזים, ושולחים, בס"ה יותר על ט"ו אלפים רוכ"כ [=רובלים כסף], גם השגנו גמ"ח כט"ו אלפים רוכ"כ אצל הד"ר ראזין שי' עד לחשבון.

המצב של המח"י והכלכלה בשם הורע, ונעשה דוחק ללחם, וכידוע אשר בראש וראשון פוגע בת"ת וזקנים היושבים באהלי תורה, ונראה בהמכתבים המתקבלים כי הרבנים שליט"א סובלים מחסור פשוטו כמשמעו, רעב ממש, ונבוא בכתובים להודע מכל אחד ואחד בפרט, רבים

ב"ה, ב' ז' אדר ב', תרפ"ט.

כבוד ידידי הנכבד והכי נעלה הרה"ג המפורסם חו"ב סוע"ה אי"א כש"ת [=חרוף ובקי, סיני ועוקר הרים, איש ירא אלוקים, כבוד שם תפארתו] מוה"ר אלי' אהרן שליט"א [מילקאווסקי, תל אביב]

אחד"ש כת"ר שליט"א!

יקרת מכתב כת"ר מי"ט לחדש שבט העבר הגיעני במוש"ק העבר, ואתפלא על איחור הילוכו.

הטעג' של כת"ר בברכת מז"ט נכון הגיעני לשמחה רבה במועדו, אמנם מרוב עבודה לא באתי עדיין אל איזה מנוחה לעשות הענג לבוא בחליפות כתובים עם ידידי ואהובי בעניני הפרט, גם פרט נעלה ונשגב כזה, ואת כת"ר הסליחה.

כת"ר יודע פרטי עניני מצב הדברים בדבר התקציב [של הדווינט] לשנה זו לעניני תורה, אשר בהיותי בברלין בתחילת חדש אלול העבר, הי' המדובר עם הרה"ג [אהרן]

מהרבנים שליט"א נשלחו מן הדירות שלהם, והמצב הוא נורא ואיום.

עפ"י עזרתו של הועד הרבני שליט"א קבצנו רשימות פרטי[ות] משני מאות רבנים שליט"א בערך והערכנו מעמאר אנדום [=תזכיר] מעובד ומשוכלל אשר בו דרשנו עזר רבנים ביחוד על ב' אופנים: א) עזר להרבנים שי' פשוטו כמשמעו, בתמיכת כסף זמני ובהם חדשי זמן ידוע, ב) עזר לרבנים שי' בזה שיסדרו את בניהם ובנותיהם יחיו, לעבודת מלאכה במלאכת יד, לתת להם מכונות לעבודה.

המעמאר אנדום הלזה שלחנו למוסדות שונות: א) דווינט, ב) איק"א, ג) אליאנס ועוד, וגם לאנשים פרטים בעלי השפעה בעסקנות הציבור הכללי, עם מכתבים

בעמק הבכא, ירחמם השי"ת.

אנחנו קבלנו ידיעות צדדיות כי התעמולה שלנו ת"ל עשתה חיל, אבל לפועל לא בא דבר, ונחכה מיום אל יום לידיעה מפורטה.

עודנו עוסקים בזה, בסוף חדש טבת, בא מועד לחשוב א[נ]דות עזרת חג הפסח ונתחיל לעבוד בפה אצל פקיד המסחר של ממשלתנו לתת רשיון להכניס מצה אפוי' או קמח של פסח, ויבטח לנו לתת תשובה במשך כשני שבועות.

ומענה אודות התקציב אין ומשם מתקבלים מכתבי תמרורים, וכבר אין אנו יכולים לשלוח להם מפה כל מאומה כי אפס כחינו גם בהשגת גמ"ח, ועל כל המכתבים

ארוכים ובהסתדרות נכונה בכל מדינה ומדינה לפי סגנונה, ובתעמולה גדולה.

המעמאר אנדום האמור פעל ועשה רושם גדול בכל ספירות המוסדות וכן בתוככי העסקנים הציבוריים.

והנה התמיכה לרבנים שי' האמורה בסעי' א) הנ"ל באה על שולחן אסיפת חברת איק"א, ואליאנס, ואחרי נאומים רבים החליטו בעזה"י לתת תמיכה נכונה לרבנים שי' בכסף, עפ"י הסדר הכללי שהקצבנו אנחנו מפה, כי סדר פרטי עוד טרם התדברנו עם חברינו שליט"א היושבים

והטעג' [ש]שולחים אין מענה, כי הגה"צ חפץ חיים שליט"א והגרח"ע [הגאון ר' חיים עוזר גרודזנסקי] שליט"א כתבו בזה, וידיעה [אין].

במוחש ראינו כי יד מסתתר פועל בזה, וממכתבינו הקודמים יודע כת"ר שליט"א אשר בקיץ העבר התראה כבוד חתני הרש"ג שי' עם נשיא המועצה של הדוונט בלונדון מר ל. מרשל שי' בלונדון, ויקבלהו בסבר פ"י ויבטח לו כי יוסיפו על התקציב הקדום ומלונדון נסע לפריז, ואח"כ נודע לנו אשר בהיותו בפריז הלשינו לו כי

ועד הרבנים שי' ברוסיה אינו מתנהג כראוי והראו
מכתבו של . . . כי אין לא חדרים ולא ישיבות ואשר
הכספים הולכים למקומות שונים ורק שועד הרבנים שי'
עושה רעש על לא דבר, ואין להתחשב עם בקשותיהם,
ומכתב כעין זה נשלח גם לארצה"ב למקומות שונים, גם
באשכנז ועוד.

כמובן אשר בבוא האדון מר ל. מרשל שי' חזרה
לביטוי, והגיד כי מעתה אחרי שמעו מפי מגידים נאמנים
כאלו שהזכירם בשם, ואחרי שהראו לו מקום נאמן כזה,
בל יוסף עוד לתמוך כי ינתן תקציב בכלל (אודות הוספה
אין לדבר, כ"א הקודם אינו ראוי כו').

הד"ר ראזין שי' בבואו לשם וכן הרה"ג הר"א
טייטלבוים הרעישו עולמות להוכיח בצדקתו של ועד
הרבנים שליט"א, ובכל כוחם ופעולתם אחרי עבור משך
זמן רב פעלו רק ארבעים אחוזים היינו תמורת 50 אלפים
שקלים רק עשרים אלפים.

אנכי כמובן נעלב הנני בעלבוננו של ועד הרבנים
שליט"א אשר בכבודם אתפאר שבחסדי השי"ת עלה בידי
בכל משך שנות עבודתינו משנת תרפ"ב עד תרפ"ו
להיות בצוותא חדא בכל הענינים באהבה וחיבה, בלי
הבדל והפרש מפלגה כאשר ידוע לכת"ר הדק היטיב,
ומרוב צערי ויגוני על כללות הקור והקפאון של אחינו
שבחו"ל שי' אל מצב אחינו שי' הסובלים ובפרט
ההתיחסות הקרה אל כבוד הרבנים שליט"א לא יכולתי
דבר, ורק את לבבי שפכתי לפני הרה"ג הגר"ח"ע
שליט"א, אשר מעת בואי הנה ת"ל הכניס א"ע לעבוד
לטובת בעלי תורה ולומדי תורה, יעזרהו השי"ת ויאריך
ימיו ושנותיו, ומתענין בזה ויודע כל פרטי עניני העבודה
לכל סעיפי.

בתחלת חודש שבט פניתי במכתבי התעוררות בענין
זה להגהצח"ח [=להגאון הצדיק חפץ חיים] והגר"ח"ע
שליט"א והיו"ר דאגוה"ר דליטא ע"ד קו"ק, ואל הרבנים
הכוללים דאנגליא, צרפת, בלגיא, שוייץ, וארצה"ב,
ועוד, בדבר אוסף בשביל מצה לאחינו שי'.

כאשר עבר כשלושה שבועות ורשיון על שילוח מצה
עוד טרם הגיע, נסע כבוד חתני הרש"ג שי' בענין זה
לברלין לעשות שם תעמולה בזה, ובעוד ב' ימים נסע
ידידנו היקר באנשים ר' מרדכי שי' דובין ציר הסיים ג"כ
לברלין.

שם קראו לאספה אשר בה השתתפו הרב ד"ר
הילדסהיימר שי' הפראפעסרן, מיטואך, זאבערהיים,
והרבנים הליברללין, האדונים מר בעק מר ויימע,
והעסקנים הציבוריים הנודעים האדונים מר פריינד,
קאהן, קליינמאן, ואסערמאן ועוד, ונעשה התעמולה
הדרושה.

במשך ימי שבתם בברלין (כתמשה ימים) קבלתי
מענות מאת הגה"צ הח"ח והגר"ח"ע והגר"י לפשיץ יו"ר
דאגוה"ר דפולין והרה"ג שפירא היו"ר דאגוה"ר דליטא
בהסכם לחתום הקו"ק, והסכם הרבנים הכוללים
דאנגליא, צרפת, הולנד, ובלגיא, ע"ד אוסף ביחוד
בשביל תמיכה לחגה"פ.

ראיתי כי ממכ' לבד לא יספיק ובקשתי את כבוד
חתני הרש"ג שי' ומר דובין שי' אשר יסעו ללונדון
ופאריז, למען סדר את העבודה באוסף האמצעים והם אם
כי לא חפצו בזה נאותו לבקשתי וה' הצליח להם.

בהיותם בפרזי נודע להם כי אותו העזרה אשר
החליטו עבור הרבנים שי' (כאמור לעיל על יסוד
התעמולה שלנו בשם ועד הרבנים שי' דרוסיה, ועפ"י
הידיעות אשר קבלתי מהם כאמור לעיל) השתדלו בזה
שלוחי . . . כי עזרה זו תמסר על ידם לשלוח . . . לחלקו בין
הרבנים שי' אשר ימצא לנכון וראוי, באמרו כי ועד
הרבנים בלתי איתן הוא להשען עליו בכלל, ועל היו"ר
שלו בפרט כאשר מכלכל כל עניני העזרה בנטי'
מפלגתית ידועה.

אינני אחראי בעד השמועה הלזו, וכן בעד השיחה
הפרטית וההתפארות של אחדים בפרזי לאמר, אשר הם
פעלו עזרה לרבנים ברוסיה, ואשר הדרך הישר אשר יגיע
בטח על ידי המקבלים הוא אך ורק כאשר יושלח על
ידם . . .

בהיותי בשבוע העברה בברלין בא אלי אחד מהראוים
להתחשב עמו, ויספר לי, את אשר שמע כנ"ל בהיותו לא
כבר (לרגלי עסקיו) בפרזי, וכי עושים תעמולה לנגד אל
ועד הרבנים שי'.

היום קבלתי מכ' ממוסקבה בצעקה לומר, אנחנו
עבדנו עבודה רבה ושלחנו לכם כל החומר שהי' דרוש
לכם בשביל תקות השגת עזרה לרבנים שי' הסובלים
חרפת רעב ממש, ומכם לא קבלנו שום ידיעה . . . הודיע
אשר בקרוב יקבל סכום יותר על ט"ו אלפים רו"כ לחלקו